

ЧИЯ МОВА ТА ОСВІТА – ТОГО Й ДЕРЖАВА: ПЕРШІ СПРОБИ УКРАЇНІЗАЦІЇ В КРИМУ

КРИМСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ: ІСТОРІЯ ЗНИЩЕННЯ

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНА УКРАЇНСЬКА ГАЗЕТА

№ 32
11.08.2017

www.svitlytsia.in.ua

ЗАГРАТОВАНА ГІДНІСТЬ УКРАЇНИ

ЯРОСЛАВ САМОВИДЕЦЬ

Довкола мене цвинтар душ на білім цвинтарі народу.

В. Стус

Цей високопарний заголовок, як і текст матеріалу продиктовані не бажанням заспівати гімн, а останніми подіями. 1 серпня в «Роздольненському районному суді Республіки Крим» відбулося чергове засідання судилища над українським патріотом Володимиром Балухом. 3 серпня на сайті Кримської правозахисної групи опубліковано аудіозапис останнього слова, яке надав «суддя» Володимир у фіналі цієї судової драми.

Це «останнє слово» люди вже розбирають на частини. Фрази Володимира одразу стали легендарними. Яка ж причина цього: Балух за ґратами зарядив слово енергією, його слово стало зброєю, а ще – щирість, правдивість і простота.

В образі Володимира мимоволі вловлюється паралель з образом України. Над його будинком з табличкою «вулиця Героїв Небесної Сотні» в окупованому Криму майорів державний прапор України. Цей будинок кримського фермера став чи не останнім прихистком для українських державних символів.

Балух В. є символом українства на окупованому півострові, він є героєм нашого часу. Силою духу і незламністю Володимир переріс і морально переміг тих колаборантів, які влаштували розправу над ним. Хочеться зазирнути в очі тій

НА ВЕСЬ СВІТ

Володимир Балух з матір'ю, 2016 р.

«судді», «прокуророві», усім тим «понятим» і «свідкам», коли вони слухали Володимирове останнє слово на засіданні. Хоча вже однаково, чи зреагувало хоч щось у їхніх продажних душах. Однаково, бо вони вже зайняли своє місце в історії, воно якраз біля Іуди.

Слово Володимиру: «Я зараз для суду говорити не буду, я скажу для людей, не тільки для тих, хто тут зараз, але й для тих, хто за межами цієї будівлі».

Життя – це великий подарунок, який дається кожному, і велике ви-

пробування. Спалюючи це життя, люди повинні розуміти, що їх свобода, честь і гідність лише в їхніх руках...

Тому я вважаю, це моя думка, якщо, не дай Боже, в якийсь момент люди забудуть про такі слова як свобода, гідність і честь, то цей світ припинить своє існування».

Слова про совість нищать і розтоптують ворогів разом з тією, користуючись словами Володимира, державною машиною, яка влаштувала судилище над ним. Певно, найперше до тих, хто за межами тієї будівлі звертався украї-

ності, до пам'яті моїх предків, усі, кого я з них знаю, були українцями, достойними людьми, які зберігали традиції. Так нас виховували і мама – це те саме, що й мама, сім'я, діти.

Система давно успішно переламує ось таких людей, багатьох ламає, багато хто погоджується. Адже як влаштована система – у мене був вибір. Якби я наступив на горло власній пісні, забув свої принципи, то для того, щоб не сидіти в тюрмі, було достатньо визнати свою вину, морально зламатися.

Так ось – я не хочу, щоб життя на землі припинилося, я не хочу, щоб колись мої нащадки, діти всієї України, дорікнули мені в тому, що я десь виявив легкодухість, слабкість.

Так, були об'єктивні причини, нікому не хочеться пережити те, що переживаю я зараз. Будь-кого можна зрозуміти, але кращі роки свого життя я все ж прожив, і в такому віці виявляти легкодухість я дозволити собі не можу. Тому відбувається все так, як відбувається».

Такі вольові особистості, як В. Балух, роблять історію. На його прикладі потім виховуємо цілі покоління.

Остання фраза Володимира проймає щемливим болем за гідну людину, за в'язня сумління, що ледь вимовив ці слова: «Єдине, я прошу сестру від мого імені попросити у мамі пробачення».

4 серпня, поки готувався цей матеріал, Володимира Балуха було засуджено на три роки і сім місяців колонії загального режиму зі штрафом у розмірі 10 тисяч гривень.

ДОСЛІДЖЕННЯ

«ПІВСТОЛІТТЯ ОПОРУ...»

У видавництві «Критика» вийшов друком український переклад праці кримськотатарської дослідниці та публіцистки, авторки історико-культурних програм на телеканалі АТР Гульнари Бекірової «Півстоліття опору: кримські татари від вигнання до повернення (1941–1991 роки). Нарис політичної історії».

ГЕОРГІЙ ЛУК'ЯНЧУК

Презентація книжки відбулася в Києві, у книгарні «Є». На запрошення видавництва «Критика» та Інституту критики участь у заході взяли: авторка, ведуча програми «Сторінки історії» на телеканалі АТР Гульнари Бекірова, науковий директор Інституту критики, президент НТШ в Америці, професор Григорій Грабович, ректор Таврійського національного університету імені Вернадського, професор Володимир Казарін, керівник програм розвитку громадянського суспільства Українського незалежного центру політичних досліджень Юлія Тищенко та голова Меджлісу кримськотатарського народу, народний депутат України Рефат Чубаров.

Учасники заходу поділилися спогадами про страшні часи сталінсько-брежнєвських репресій і переслідувань за етнічною ознакою та тривалий багаторічний опір кримськотатарського народу радянському тоталітаризму. Також була порушена тема співпраці українців-дисидентів: радянського генерала Петра Григоренка, В'ячеслава Чорновола, Генріха Алтуняна, Михайлини Коцюбинської та інших у боротьбі за право повернення на рідну землю народу-вигнанця – кримських татар, та інших репресованих народів колишнього Радянського Союзу. До обговорення долучився режисер Олександр Муратов. Активну участь у дискусії взяли і майбутні читачі презентованого видання,

актуальність якого увиразнюється у зв'язку з новою окупацією Криму путінською Росією.

Праця Гульнари Бекірової «Півстоліття опору...» – це детальний виклад історії кримськотатарського національного руху, підкріплений розлогім цитуванням самвидавчої преси кримських татар і традиційно прихильних до їхньої боротьби московських правозахисних видань, добіркою малодоступних документів, що їх авторка віднайшла в кримських, київських та московських архівах.

Кримськотатарська дослідниці, добре обізнана з розвідками про історію свого народу в СРСР, раніше опублікованими російською мовою, підготувала для українських

читачів нову версію своєї праці, залучивши чимало додаткових джерел та ілюстративного матеріалу. Видання доповнене розлогім інтерв'ю з Мустафою Джемільєвим (він же написав передмову до книжки), який наголосив, що говорити доводиться водночас про два різноспрямовані опори: опір кримських татар злочинній політиці московської влади та опір злочинній владі справедливим вимогам національного руху. Попри перемогу кримських татар і їхнє повернення на батьківщину чверть століття тому, обидва опори тривають. Про спробу московського реваншу, пов'язану з новою російською окупацією Криму, розмірковує у післямові Рефат Чубаров.

ДАЙДЖЕСТ

ВОЛОДИМИРА БАЛУХА
ЗАСУДИЛИ ДО МАЙЖЕ
4 РОКІВ УВ'ЯЗНЕННЯ

4 серпня Роздольненський «районний суд» виніс вирок українському активісту Володимирі Балуху, звинуваченому в незаконному зберіганні зброї і вибухівки: три роки і сім місяців колонії загального режиму та штраф у розмірі 10 тисяч рублів. 1 серпня «прокурор» Корольов просив для Балуха позбавлення волі на строк 5 років і 1 місяць колонії за сукупністю ч. 1 ст. 222 і ч. 1 ст. 222.1 КК РФ (Незаконні придбання, передача, збут, зберігання, перевезення або носіння зброї, її основних частин, боєприпасів та вибухових речовин або вибухових пристроїв). Захист вказав, що «суд» виконував замовлення обвинувачення з огляду на політичний підтекст справи.

КРИМСЬКІ ПРАВО-
ОХОРОНЦІ РОЗСЛІДУЮТЬ
НЕЗАКОННЕ
ПРИВЛАСНЕННЯ
МАЙНА КРИМЧАН

Прокуратура Автономної Республіки Крим розслідує кримінальні провадження за фактами умисного пошкодження та знищення майна, незаконного привласнення, розтрати та заволодіння окупаційною владою Криму як державним майном, так і майном приватних осіб. Про це повідомили у прес-службі прокуратури АРК. «Такі дії окупаційної влади не тільки підпадають під ознаки злочину, передбаченого статтею 438 Кримінального кодексу України, а є воєнними злочинами, на які розповсюджується юрисдикція Міжнародного кримінального суду», – ідеться в повідомленні. Громадян, чий майно було незаконно «націоналізоване» чи захоплене, або чий майнові права були так чи інакше порушені, а також тих, хто має інформацію про подібні факти, просять звертатися до прокуратури АРК (м. Київ, вул. Ділова, 24) за телефоном +38 044 569 73 57 або електронною адресою: prok.ark@ark.gp.gov.ua.

УПЦ МП В КРИМУ
ПРОДОВЖУЄ
БЛАГОСЛОВЛЯТИ
ОКУПАЦІЙНІ СИЛОВІ
СТРУКТУРИ

27 липня в «міністерстві внутрішніх справ» окупованого Криму

відбулися урочистості з нагоди дня співробітника слідчих органів Росії. У святкових заходах, крім представників окупаційної влади, взяв участь представник Сімферопольської і Кримської єпархії УПЦ МП: за благословенням митрополита Лазаря, привітати слідчих РФ прийшов о. Дмитро Кротков. У своєму вітальному слові він передав привітання митрополита і побажав присутнім «добра, миру, здоров'я і Божої допомоги у служінні Вітчизні». Також о. Дмитро подарував «слідчому комітету по республіці Крим» ікону святого архістратига Михаїла, якого визнає своїм небесним покровителем Слідчий комітет РФ. Тим часом 30 липня, під час святкування дня військово-морського флоту Росії у Севастополі, митрополит Сімферопольський і Кримський (УПЦ МП) Лазарь поблагословив Чорноморський флот РФ іконою з часточкою мощів адмірала Федора Ушакова, якого Російська Православна Церква вшановує як «святого праведного воїна». Перебуваючи на борту адміральського катера з командувачем російських військ Південного округу генерал-полковником Олександром Дворниковим і командувачем ЧФ РФ Олександром Вітком, митрополит поблагословив військові кораблі окупантів.

ВБОЛІВАЛЬНИКИ «ТАВРІЇ»
ЗІБРАЛИ ГРОШІ ДЛЯ
КРИМЧАН, ЯКІ ВОЮЮТЬ
НА СХОДІ УКРАЇНИ

Вболівальники сімферопольського футбольного клубу «Таврія», відродженого на материковій Україні, зібрали 88 тисяч гривень для допомоги військовим з Криму, що служать на сході України. Цю ініціативу було започатковано рік тому, і вона триватиме. Про це було повідомлено 31 липня на акаунтах руху ультрас у соцмережах. Зазначено, що збір коштів зокрема відбувався за допомогою скринок, розташованих у відкритих переселенцями з Криму закладах харчування: «Кримська перепічка» (Львів), «Будьмо» (Херсон), «Кримський укроп» (Запоріжжя). На додачу сімферопольські ультрас оприлюднили перелік речей, придбаних завдяки допомозі жертводавців, і зазначили про наявність можливості передати кошти навіть з окупованого Криму.

Незважаючи на поборовання частини партійно-господарської еліти щодо неминучої широкомасштабної українізації Криму, які проявилися на вельми втаємниченій березневій партконференції 1954 року, керівництво республіки все ж наважилося хоч для форми зробити перші боязкі кроки в наданню півострову українського обличчя. У перший рік входження Криму в Україну український уряд і ЦК КПУ приймають цілу низку важливих постанов, які стосуються не лише господарського сектора, а й гуманітарної сфери.

ПЕТРО ВОЛЬВАЧ

Для ознайомлення кримського населення з українським театральним мистецтвом уряд передбачав літні гастролі найкращих українських колективів: Харківського театру опери й балету, Одеського театру музичної комедії, Державного українського хору, Державної капели бандуристів УРСР, ансамблю танцю УРСР, Буковинського народного хору, Закарпатського народного хору, квартету баяністів та групи провідних артистів. Цей захід населення зустрів з піднесенням та задоволенням. Безумовно, такі кроки сприяли поширенню та зміцненню українських настроїв на півострові, знайомили місцеве населення з українською культурою.

Групу українських письменників на чолі з Миколою Бажаном відрядили в Крим для знайомства кримчан з українською літературою. Разом з Кримським відділенням спілки письменників СРСР українська делегація взяла участь у вшануванні 50-ліття від дня смерті А. Чехова. Ця поїздка підготувала ґрунт для створення в Криму відділення спілки письменників України.

Аналогічні поїздки упродовж 1954 року здій-

ЯК ЦЕ БУЛО...

Сімферопольські другокласники, 1955 рік

ЧИЯ МОВА ТА ОСВІТА – ТОГО Й ДЕРЖАВА: ПЕРШІ СПРОБИ УКРАЇНІЗАЦІЇ В КРИМУ

Партенітські школярі, 1958-1959 навч. рік

Сімферополь, 2008

снили Спілки художників та композиторів України. Невдовзі філії цих спілок будуть створені і у Криму. Для заміщення кримської

кіномережі український уряд вже в перший рік безплатно виділив 99 широкоплівочних та 5 вузькоплівочних пересувних кіноус-

Із записки Кримського ОК КПУ: «Для того, щоб надати учням кримських шкіл систематичні знання з української мови та літератури і цим забезпечити їхнім випускникам можливість у подальшому навчатися в спеціальних середніх та вищих навчальних закладах УРСР, запровадити з 1955-1956 навчального року вивчення української мови та літератури з 2 по 8 класи включно в усіх школах області»

умовах суспільно-політичних трансформацій (1990-2015 рр.). К., «Кліо», 2016. – Документ № 66. – С. 331-332.).

«Для того, щоб надати учням кримських шкіл систематичні знання з української мови та літератури і цим забезпечити їхнім випускникам можливість у подальшому навчатися в спеціальних середніх та вищих навчальних закладах УРСР, запровадити з 1955-1956 навчального року вивчення української мови та літератури з 2 по 8 класи включно в усіх школах області», – зазначалося у записці.

Запровадження цих предметів тільки з вересня 1955 року обґрунтоване відсутністю вчителів української мови та літератури. Адже з наявних в області 2193 учителів початкових класів лише 94 володіли українською. Але й вони не мали необхідного досвіду її викладання. Для забезпечення навчального процесу і виконання зазначеної вимоги в області необхідно було підготувати близько 1500 україномовних вчителів. Це з урахуванням лише викладання в школах предметів «українська мова» і «українська література». Про викладання інших предметів українською мовою у спеціалізованих класах взагалі не йшлося.

Для наявних в області 320 семирічних та 140 середніх шкіл навіть з урахуванням надання кожній школі єдиного вчителя української мови та літератури потрібно було мати близько 600 учителів. Такої кількості фахівців область не мала. Тому кримське керівництво звернулося до ЦК КПУ з проханням дати вказівку Міносвіти і направити до

Криму 600 учителів української мови та літератури для викладання цих предметів у кримських школах.

У зв'язку з тим, що в окремих семирічних школах викладачі української мови та літератури в 1955-1956 навчальному році не матимуть повного потижневого 18-годинного навантаження, Кримський ОК КПУ просив уряд дозволити на один рік забезпечити впровадження погодинної оплати.

Кримський обком та обласне управління освіти запропонували впродовж 1954-1955 навчального року провести курси з вивчення вчителями початкової школи української мови. Для цього Міністерство освіти України мало опрацювати й запропонувати програму цих курсів, забезпечити фінансування та сформувати навчально-методичну базу для вчителів. Пропонувалося також для надання методичної допомоги вчителям українських предметів і здійснення контролю за якістю викладання передбачити у штатному розписі Кримського відділу народної освіти посади трьох інспекторів-методистів, а в штати Севастопольського, Сімферопольського, Керченського, Ялтинського, Євпаторійського, Федосійського, Джанкойського, Білогірського, Сакського та Красногвардійського районів ввести по одному інспектору-методисту. Тоді ж було запропоновано при Кримському обласному інституті вдосконалення створити кабінет української мови та літератури, з прийняттям на роботу відповідно завідувача та методиста.

Протягом наступних 5-6 років ЦК КПУ та Кримський обком неодноразово зверталися до проблеми вивчення української мови та літератури на півострові.

Попри це, упродовж 60-річного перебування Криму в Україні Російська Федерація ідеологічно, освітньо та культурно продовжувала тримати півострів у «міцних «братських» обіймах». А анексія РФ Криму у 2014-му лише доводить справедливість відомого вислову: «чия мова і освіта – того й держава».

Новий 2014-2015 навчальний рік зустрів викладачів і студентів Кримського державного медичного університету ім. С.І. Гергієвського (КДМУ) новиною, що їхній навчальний заклад буде включено до складу «Кримського федерального університету» («КФУ»), рішення про створення якого російський уряд прийняв у серпні. 9 вересня у Сімферополі відбулася протестна акція студентів КДМУ. Тогочасний проректор університету з міжнародних зв'язків Сергій Кутя зазначив, що рішення про реорганізацію негативно позначиться на міжнародному визнанні та репутації вишу, якому і так «пощастило» опинитися на окупованій території. Переважну частину мітингувальників становили закордонні студенти, що навчалися в Криму за контрактом. Загалом проти вступу до «федерального вишу» було зібрано 5000 підписів.

СЕРГІЙ КОНАШЕВИЧ

11 вересня «спікер» кримського «парламенту» Володимир Константинов під час зустрічі зі студентами КДМУ повідомив, що питання про включення вишу до складу «КФУ» буде ретельно розглянуте окупаційним «урядом». У той же час «член Ради Федерації РФ від Криму» Сергій Цєков висловив переконання, що медичний виш не мусить ставати частиною федерального, і запевнив, що відстоюватиме цю позицію жорстко. Наступного дня під час зустрічі з активом КДМУ Сергій Донич, на той час «віце-прем'єр» Криму, заявив, що медичний виш у будь-якому разі увійде до складу «КФУ», і це рішення переглядові не підлягає. Претензії студентів і спів-

Останні мітинги студентів КДМУ за самостійність вишу (грудень 2014)

КРИМСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ: ІСТОРІЯ ЗНИЩЕННЯ

робітників КДМУ, котрі виступили проти, Донич переадресував до уряду РФ, який приймав рішення про створення «КФУ»: «Рішення приймаються не тут! Моє завдання – повідомити вашу думку керівництву, а воно доповість до Москви».

Кримського «віце-прем'єра», який вирішив похизуватись перед студентами-медиками тим, як він під час «кримської весни» був «на передовій» і навіть отримав у Севастополі медаль від самого Путіна, обсвістала молодь, обурена його зневагою до вихованців і співробітників КДМУ.

На проросійських ресурсах стверджувалося, що се-

ред студентів, невдоволені змінами у КДМУ, «поширені проукраїнські та радикальні ісламістські настрої», а в їхньому середовищі «не виключена праця емісарів угруповань, орієнтованих на дестабілізацію ситуації на півострові». Після гастролей Донича у КДМУ близько 400 студентів-іноземців залишили виш, дізнавшись про рішення про включення його до «КФУ». Їх не переконали запевнення «віце-прем'єра» у тому, що дипломи окупаційного «федерального університету» визнаватимуться в їхніх країнах: вони більше довіряли своїм посольствам і консульствам.

Незабаром головний редактор кримського «про-владного» сайту «Кримінформ», «член громадської палати» Криму Максим Ніколаєнко видав статтю під заголовком «Міжнародна ганьба кримського "патріота"». У матеріалі розповіда-

лося, як Донич брутально поводився з викладачами та студентами КДМУ під час зустрічі, принижуючи їх і відмовляючись їх слухати. «Забудьте, що ви жили в Україні і вступали в Україну задля прискореного отримання дипломів по-

легшеного зразка», – заявив Донич. «Відповіді на запитання часто переходили у з'ясування стосунків, – оповідає автор, згадуючи, як «віце-прем'єр» погрожував викладачам КДМУ після зустрічі. – Цілкоміто огидний епізод стався після щирого запитання студента 4 курсу з Камеруну: "Ви сказали, що Росія – це найдемократичніша країна. Ви переходили з України до Росії, кажучи, що в Києві фашисти, які тільки про себе й думають. Але якщо зараз ви плюєте на всіх, нікого не слухаєте, і вам байдуже, як почуваються студенти – вони, мабуть, гадають, що ви фашист?" Донич запропонував студентові вийти і "розібратися окремо сам на сам, "по-пацанськи", але далі пропозиції не зайшов».

Занепокоєння студентського і викладацького складу КДМУ викликала перспектива втрати вишем європейського сертифікату якості освіти IES (Міжнародне освітнє товариство), який дозволяє випускникам не підтверджувати дипломи за кордоном. У вересні 2014 р. Сергій Донич заявив студентам, що цей сертифікат «не має юридичної сили», однак зазначив, що його потрібно переформувати вже на «КФУ», і зробити це можна буцімто за 3 місяці – щоправда, у кримських ЗМІ постало питання: як це може зробити щойно створений «виш» зі ще нульовим рейтингом.

Процес міжнародної сертифікації КДМУ Міжнародним освітнім товариством (IES) успішно завершився у травні 2006 р.: тоді КДМУ став першим в Україні медичним навчальним закладом, який пройшов подібну процедуру. Університетові було надано найвищу категорію – «Відомий і визнаний у світі провідний виш, де навчання здійснюється професорами і провідними спеціалістами у своїй галузі».

Навесні 2015 р. офтальмохірург Нанулі Іванова, призначена «директором» створеної на базі КДМУ «медичної академії КФУ», в інтерв'ю газети «Кримська правда» розповіла, що

«ВИ СКАЗАЛИ, ЩО РОСІЯ – ЦЕ НАЙДЕМОКРАТИЧНІША КРАЇНА. ВИ ПЕРЕХОДИЛИ З УКРАЇНИ ДО РОСІЇ, КАЖУЧИ, ЩО В КИЄВІ ФАШИСТИ, ЯКІ ТІЛЬКИ ПРО СЕБЕ Й ДУМАЮТЬ. АЛЕ ЯКЩО ЗАРАЗ ВИ ПЛЮЄТЕ НА ВСІХ, НІКОГО НЕ СЛУХАЄТЕ, І ВАМ БАЙДУЖЕ, ЯК ПОЧУВАЮТЬСЯ СТУДЕНТИ – ВОНИ, МАБУТЬ, ГАДАЮТЬ, ЩО ВИ ФАШИСТ?»

до «федерального університету» погодилися перейти всі студенти-медики, за винятком «близько 45 людей з України, 10 з яких – іноземці». Вона ж зазначила, що «академія» не відмовлятиметься від англійської системи навчання, незважаючи на те, що навчальний процес, за російським законодавством, мусить провадитися виключно російською мовою. Було додано, що у зв'язку з «перейменуванням вишу» до Лондону відправлялися документи на підтвердження міжнародного сертифікату IES, і відповідь була позитивною. За рік Іванова в ефірі радіо «Росія сьогодні» заявила, що майже половину студентів «медичної академії» становлять іноземці, а сама «академія» у 2015 р. вже у «новому статусі» отримала сертифікат IES. А в червні 2015 р. у прес-службі «КФУ» повідомили, що дипломи «медичної академії» визнала Медична рада Індії. Отже, перед Україною постав ще один виклик: крім відродження кримського медичного вишу на підконтрольній території, необхідне вирішення проблеми міжнародної сертифікації як відновленого університету, так і закладу, який перебуває на окупованій території.

У середині жовтня 2014 р. «в.о. голови Криму» Сергій Аксьонов заявив, що КДМУ було б доцільніше зробити окремою юридичною особою, яка б не входила до складу «КФУ». За тиждень помилковим рішенням щодо включення КДМУ до «КФУ» визнали й у Держдумі: депутати обох палат майже однотайно підтримали рішення відправити запит до уряду стосовно мотивів реформування КДМУ всупереч масовим протестам професорсько-викладацького колективу та студентів.

11 листопада 2014 р. перший проректор КДМУ Ольга Притула повідомила, що університет, незважаючи на протести викладачів і студентів, таки був включений до «КФУ» як «медична академія».

8 грудня близько тисячі студентів КДМУ зібралися на черговий мітинг проти вступу вишу до складу «КФУ». У першу чергу невдоволення висловлювали іноземні студенти, що підписували контракти з КДМУ: «*Майбутні роботодавці чекають від нас дипломів відповідного зразка, і буде дуже важко пояснити спонсорам і замовникам, чому тисячі доларів були витрачені на дивний і нікому не потрібний диплом "КФУ"*». На той день до КДМУ мали прийти представники «КФУ», однак вони скасували своє рішення, дізнавшись про мітинг.

19 грудня «ректор» Сергій Дониц дістав звинувачення у расизмі після того, як у коментарі газеті «Кримська правда» заявив, що Крим не потребує іноземних студентів: «*Навіщо нам ці іноземці? Нам треба своїх студентів виховувати, а не всіх цих кенійців і нігерійців. КДМУ став російським вишем, тож хай і навчав лікарів для Росії та Криму*». У КДМУ ці висловлювання назвали «прямою диверсією» і зазначили, що університет залишив вже близько 500 іноземних студентів, через що бюджет Криму недорахувався 250 мільйонів рублів, і втрати сягнуть мільярда, якщо Крим залишать інші 1300 іноземних студентів КДМУ.

22 січня 2015 р. «сенатор» Сергій Цеков заявив, що рішення про включення КДМУ до складу «КФУ» не є виваженим, і назвав позицію Сергія Доница зрадою вишу. За кілька днів Цеков у Москві заявив, що представники «КФУ» здійснюють рейдерське захоплення КДМУ: «*Відбувається фактично насильницьке усунення від влади теперішнього керівництва і заміна його особами, призначеними Доницем. Заради нього ліквідується успішний виш світового рівня. Він тихцем, не запитавши колектив КДМУ, всупереч законодавству, включив виш до складу федерального університету*».

27 січня 2015 р. Сергій Дониц повідомив, що замість Анатолія Бабаніна, котрий очолював КДМУ з 1996 р., директором «медичної академії» призначив вже згадану Нанулі Іванову. Дониц заявив, що звільнив Бабаніна через «абсолютно дестабілізуючу політику»: раніше він через пресу розповідав, що ректор КДМУ нібито обкрадав виш і тому не бажав вступати до «КФУ», щоб його не вивели на чисту воду. Представлення нового керівника КДМУ було зірване викладачами. Того ж дня близько 40 людей спортивної статури на кількох автах прибули на територію КДМУ і зайняли приміщення та кабінети адміністративного

«НАВІЩО НАМ ЦІ ІНОЗЕМЦІ? НАМ ТРЕБА СВОЇХ СТУДЕНТІВ ВИХОВУВАТИ, А НЕ ВСІХ ЦИХ КЕНІЙЦІВ І НІГЕРІЙЦІВ. КДМУ СТАВ РОСІЙСЬКИМ ВИШЕМ, ТОЖ ХАЙ І НАВЧАЄ ЛІКАРІВ ДЛЯ РОСІЇ ТА КРИМУ»

корпусу, намагаючись при цьому виламати двері до кабінету ректора. У конфлікт втрутився «перший віце-прем'єр Криму» Михайло Шеремет, котрий прибув до університету в супроводі «кримської самооборони»: за деякий час він оголосив, що чітких вказівок поки що нема, тож ректором залишається Бабанін. Увечері по телебаченню було оголошено, що це була «спеціальна акція, погоджена з керівництвом Криму». 28 січня Аксьонов підписав наказ про звільнення Бабаніна на підставі «зміни власника майна організації». Студенти і колектив вишу, і навіть окремі представники російської влади виступили проти цього вчинку. Наступного дня після зміни очільника КДМУ Сергій Дониц у спілкуванні з журналістами звинуватив керівництво медичного вишу в тому, що

воно «води́ло іноземних студентів за носа», свідомо перебільшуючи значення і статус сертифікату IES. Також Дониц погрожував студентам КДМУ, котрі не перейдуть до «КФУ», позбавленням стипендії.

2 лютого 2015 р. відбулася зустріч колективу КДМУ з «головою Криму» Аксьоновим і «ректором КФУ» Доничем. Під час промови Аксьонов заявив: «*Як і раніше, я вважаю рішення про включення медичного університету помилковим, але я солдат і розпорядження уряду буду виконувати*». Тоді ж він поскаржився, що охорону здоров'я у Криму «знищували 20 років, на збиток державній медицині страчували 20 років, на що з зали запитали – «А хто в нас був міністром?», після чого пролунали оплески і сміх. Помітно зняковів Дониц, який обіймав посаду міністра охорони здоров'я АР Крим з 2002 по 2010 рр.

19 лютого 2015 р. Сергій Дониц під час зустрічі з делегацією ректорів вишів Курської області (РФ) заявив, що КДМУ, випускником і колишнім співробітником якого він сам є, «штампував дипломи за гроші»: «*Після розпаду Радянського Союзу наростаючими темпами відбувалися процеси комерціалізації. Якість підготовки спеціалістів відходила на другий, третій, десятий план. Головним було отримати гроші зі студентів, зарахованих на платній основі, і видати дипломи*».

Наприкінці 2015 р. в Росії під час парламентських слухань під головуванням керівника комітету Держдуми з охорони здоров'я Сергія Фургала до постановчої частини було внесено рішення про зворотню реорганізацію «КФУ» шляхом виведення з його складу «медичної академії» з подальшим її перетворенням на КДМУ, який мав би бути переданий у підпорядкування міністерству охорони здоров'я РФ. Доручення було передане до уряду РФ, проте...

У лютому 2016 р. на сайті кримського політика Лео-

ніда Грача, котрий після окупації півострова очолював місцевий осередок партії «Комуністи Росії», з'явився розлогий нарис колишнього ректора КДМУ Анатолія Бабаніна «Як топили у Криму "Титанік" медичної освіти». З боєм автор констатує: «*Медичний університет з 85-річною історією і величезним міжнародним авторитетом, який вважався одним із найсильніших в ССРСР, Україні, а тепер, на думку міністра охорони здоров'я РФ, – і в Росії, припинив існування*». Учений цитує численні звернення колективу КДМУ до російської влади: «*Коли у березні 2014 р. зі сльозами радості на очах ми голосували за приєднання Криму до Росії – нас чули і чекали на наше рішення. А сьогодні, коли ми волаємо про порятунк від свавілля російських чиновників і "кримських патріотів" з-поміж колишніх корупціонерів, коли бюрократична машина Міністерства освіти РФ і Криму їде танками по долях тисяч людей, – нас вже ніхто не чує*».

У травні 2016 р. оглядач російської газети «Московский Комсомолец» назвав включення КДМУ до «КФУ» «унікальним експериментом зі знищення медичної науки» і навіть коментар одного зі співробітників «медичної академії» на умовах анонімності: «*Колішніх співробітників КДМУ одразу після включення до КФУ практично вигнали зі всіх лікарень. Міністерство охорони здоров'я не хоче терпіти нас, підлеглих Міністерства освіти, у своїх установах. У нас забрали половину приміщень у Сімферопольській клінічній лікарні, більшість викладачів позбавили можливості заходити туди зі студентами, а всіх хворих, яких вони вели, передали іншим лікарням*». Загалом за час буття КДМУ у статусі «медичної академії КФУ» було скорочено 500 співробітників, з них 200 – викладачі. Близько 800 студентів перейшли до інших медичних навчальних закладів. Процес триває.

Останні мітинги студентів КДМУ за самостійність вишу (грудень 2014)

ЧИ БУЛИ РУСИЧІ РОСІЯНАМИ

(ЗАКІНЧЕННЯ)

У XIV–XV століттях значна частина земель Київської Русі потрапила під володіння Литви й Польщі. Однак наймення «Русь» ці землі зберігали. Навіть урядування і судочинство велися «руською» мовою. Занепад же Великого князівства Литовського наслідком його унії 1385 та 1413, а особливо Люблінської унії 1569 з Польщею втрата влади та впливу православної верхівки спричинила ріст симпатій до Московського князівства, володарі котрого цим, ясна річ, скористалися. Тому вже в кінці XV ст. Московський князь Іван III почав у листах до Литви називати себе «государем всієї Русі», хоч офіційно так і не наважився цей титул прийняти.

«Северо-Восточная Русь с XIV в. стала называться «Великой Русью», а в XV в. Появилось название «Россия», – говорится в Пидручнику. Н.Г. Самсонов не говорить в ньому, як і де саме з'явилося на початку це наймення. А початок – з європейських карт, що землю росів, русів – Україну – іменовали так, як давно звали її греки – «Россія». Московська ж держава на цих картах називалася «Московія».

«Іван Васильевич Четвѣртый, названный Грозный, совокупив многия Княжества Русские воедино, в 1547 году переименовал себя из Князя Царѣм и Самодержцем Московским, и с того времени навсегда уже Царство Московское и его владетели сим названіем титуловались, с переименованіем наконец Царства Московского на Российское», – писав невідомий автор знаменитої «Історії Русов или Малой Россіи» (Москва, 1846). Але це «наконец», тобто перейменування на «Росію», сталося ще не скоро. Аж до опису переяславської Ради 1654 року автор «Історії Русов» вживає лише термін «Царство Московское», «Царь Московский». Переміна починається з 1656 року, коли цар

НАШ АРХІВ

Олексій Михайлович, «сделав великое торжество и собрание всех Царственных чинов, при отпении с ними в церквах благодарственных Богу молебствий и колокольным звоном и пушечною пальбою, возсел триумфально на трон царский и в присутствии всего правительствующаго, Духовнаго, и Мирскаго Синклита, принял на себя титул Царя и Самодержца ВЕЛИКИЯ, МАЛЫЯ и БЕЛАЯ РОССИИ, а соединѣнно говоря, ЦАРЯ ВСЕРОССИЙСКАГО... И от сего времени начались и утверждены название России и титул Царя Всероссийскаго... Царь с сим новым титулом послал первое благодарственных грамоты Гетману Хмельницкому за его распоряжение в войне и за мужественное воинство...» От кому наперед склала подяку Росія за своє наймення, котрим пишається і нині. Так на двоголовому візантійському орлові, привласненому Іваном III, до одної корони долучилися ще дві: тричі цар – Великої, Малої та Білої Росії.

1869 РОКУ ФРАНЦУЗЬКИЙ ПОЛІТИК К. ДЕ ЛЯМАР ПИСАВ: «ІСТОРІЯ НЕ ПОВИННА ЗАБУВАТИ, ЩО ДО ПЕТРА I ТОЙ НАРОД, ЯКИЙ МИ НИНІ НАЗИВАЄМО РУТЕНАМИ, ЗВАВСЯ РУСЬКИМ, АБО РУСИНАМИ, І ЙОГО ЗЕМЛЯ ЗВАЛАСЯ РУССЮ, А ТОЙ НАРОД, ЯКИЙ МИ ЗВЕМО РОСІЙСЬКИМ, ЗВАВСЯ МОСКВИНАМИ, А ЇХНЯ ЗЕМЛЯ – МОСКОВСЬКОЮ. У КІНЦІ МИНУЛОГО СТОЛІТТЯ ВСІ У ФРАНЦІЇ І В ЄВРОПІ ДОБРЕ ВМІЛИ ВІДРІЗНЯТИ РУСЬ ВІД МОСКОВІЇ»

Однак присвійний прикметник «русский», що відповідає на питання «чей?», себто означає «лише причетний до Русі», сприймався тривалий час неохоче. І справді, на світі не було і нема більше випадків самоназви такою граматичною формою. «Почему я «чей»? Я «кто»! Московин!» – обурювалися ображені. Аж крутий на розправу Петро I наказав усім називатися «русскими». Однак ще і в першій половині XVIII ст. на жодній карті Європи не було назви «Росія» для позначення Московської держави. Це дуже нервувало російських правителів, було від них багато демаршів і навіть підкуп видавців географічних карт. 1869 року французький політик К. Де Лямар писав: «Історія не повинна забувати, що до Петра I той народ, який ми нині називаємо рутенами, звався руським, або русинами, і його земля звалася Руссю, а той народ, який ми зємо російським, звався москвинами, а їхня земля – Московською. У кінці минулого століття всі у Франції і в Європі добре вміли відрізнити Русь від Московії».

Вертнімося тепер до першого абзацу цієї статті. То чи були російськими Тьмутараканське князівство, «Руське море», «устья руської ріки»? Ясна річ, що це були князівство, море, протока не російські, а русичів, в середовищі котрих з'явилися в 1187 році вперше зафіксована в літопису нова самоназва – «Україна». До Московської держави, тим паче до Росії, було на шляхах Історії ще дуже далеко.

Автор «Історії Русов» все, що стосувалося Русі-України, іменував «руським», а стосовно до Росії – «русским». Різницю в написанні встановили пізніше і чесні російські вчені: стосовно Русі стали називати «руським», а стосовно Росії – «русским». Розгорнемо, наприклад, книгу Д.С.Лихачова «Земля родная» (Москва, «Промсвещение», 1983), в розділі «Слово о Киеве» читаємо: «Когда князь Олег, прозванный Вещим, сел в Киеве на княжение, он сказал, как пишет летописец: «Се буди мать градам русьским»; «Киево-Печерская обитель была такой же «матерью» РУСЬСКИХ монастырей, как и сам Киев – РУСЬСКИХ ГОРОДОВ»; «Еще одной силой, помогавшей культурному

сплочению всех княжеств и областей РУСЬСКОЙ земли, была литература». І так у всьому розділі.

Тривалий час я вважав, що ті, хто плутає поняття «Русь» і «Росія», «руський» і «російський», не знають, що ці поняття нетотожні. Тепер переконався, що це не так.

23 квітня 1992 р. голова Російського товариства Криму А. Лось в «Крымской правде» писав: «Три века назад, учитывая сосуществование множества наций и народностей, проживающих на территории Русского государства, учитывая смешение и взаимопроникновение национальных культур, обычаев, нравов, появление потомства от смешанных браков, возникло новое название, объединившее всех, – Россия. Каждый человек, проживающий на этой территории, стал россиянином, имеющим разное происхождение (русское, украинское, белорусское, еврейское, татарское и др.) Практически появился новый этнос земель Российского государства – россиянин». Отже А. Лось говорить, що «Росія» не етнічне наймення, а політичне! Наголошую: це твердить А. Лось. Свою думку, щодо його тверджень, висловлю іншим разом.

Зовсім недавно у своїй передвиборчій програмі кандидат в президенти Криму Леонід Грач писав так: «Собственно говоря, Россия без Украины не Россия. Даже само это слово стало широко употребляться после воссоединения с Украиной, а до того речь шла о Московском государстве».

Прочитав я не так давно у «Кримській світлиці» розповідь її редактора О. Кулика, в котрій він дивувався з того, що в пов'язаних з кримськими виборами зустрічах його опоненти нібито не розуміли елементарних істин. Шановний Олександр Павловичу! Те ж саме спіткало неодноразово і мене. А причина розкривається чудовою башкирською приказкою: «Хто не хоче побачити – ніколи не побачить, хто не хоче почути – ніколи не почує, хто не хоче знати – не буде знати ніколи!»

**ОРЕСТ КОРСОВЕЦЬКИЙ,
ПИСЬМЕННИК**

«Кримська світлиця» №28(79)
від 16 липня 1994 року

Севастополь, 1918

КАЛЕНДАР КРИМУ ПО-УКРАЇНСЬКИ

ПОДІЇ

НА ПОЧАТКУ СЕРПНЯ 1917 РОКУ в Севастополі було створено Український військовий комітет, затверджений Українським Генеральним Військовим Комітетом.

У СЕРПНІ 1919 РОКУ в Севастополі на з'їзді українських громадських організацій Криму було ухвалено рішення для «обстоювання права української людності перед Кримською Владою і проведення широкої організаційної, просвітньої і економічної діяльності серед українців Криму» надати Малій Раді (виконавчому комітету) Крайової Української Ради в Криму права Українського консульства, а голову Малої Ради Павла Горянського визнати консулом УНР в Криму.

ВЛІТКУ 1957 РОКУ колектив Кримського українського музично-драматичного театру, на відміну від інших театрів, що показували у військових частинах концерти з окремих сцен спектаклів, наважився дати на крейсері «Михайло Кутузов» спектакль «Сватання на Гончарівці» повністю з декораціями та

«живим» музичним оформленням. Ось як описували цю подію тогочасні журналісти: *«Невтаємничені в подробиці вельми здивувалися незвичайній обставі на юті. Просто на палубі виросла проста українська хата, тин, квітнули дерева. "Вдалині" було видно стріхи хат, бані церков, вітряки та сади. А до десятої години ранку на корабель прибули гості – артисти в яскравих українських строях, з привітними посмішками на обличчях. Увесь вільний від вахт особовий склад – матроси, старшини, офіцери – зібрався на юті. Біля сцени розташувався оркестр. Моряки крейсера тепло прийняли виступ артистів. Спектакль, повний гумору та народної мудрості, відбувся з великим успіхом. У перервах між діями та після спектаклю відбувалися дружні, приязні бесіди матросів і старшин з працівниками театру».*

ПОСТАТІ

8 СЕРПНЯ в Сімферополі народилися:

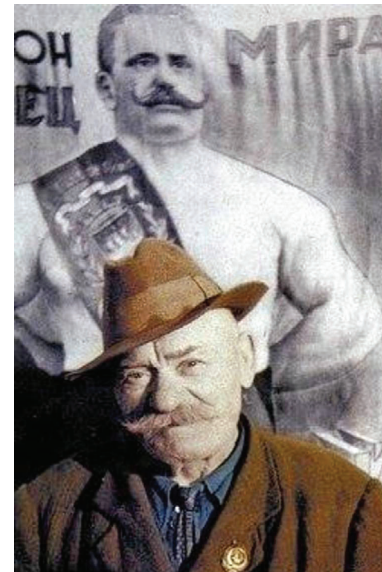

міжнародного класу, кавалер орденів «За заслуги» і княгині Ольги;

Андрій Гривко (1983 р.) – український професійний велогонщик, шестиразовий чемпіон України, учасник найпрестижніших велоперегонів світу – Tour de France.

8 СЕРПНЯ 1949 РОКУ в Сійську (Кубань) помер **Іван Піддубний** – український спортсмен, шестира-

зовий чемпіон світу з боротьби. Народився у селі Красенівка на Черкащині 26 вересня 1871 року. У 21 рік опинився в Севастополі, де працював вантажником у фірмі «Лівас». У 1895 році фірма переїхала до Феодосії. У 1897 році до міста приїхав цирк Безкоровайного, у складі якого були й борці. Хазяїн дозволяв охочим з публіки позмагатися з ними. Піддубний вийшов, але зазнав поразки, бо, маючи силу, не знав техніки боротьби. Після цього він почав тренуватися, продовжуючи працювати в порту, і згодом вийшов на килим феодосійського цирку, але на цей раз уже з успіхом. 1898 року Піддубний повернувся до Севастополя і вступив до місцевого цирку, де реалізувався як професійний борець.

9 СЕРПНЯ 1925 РОКУ в селі Клембівці Ямпільського району Вінницької області народився

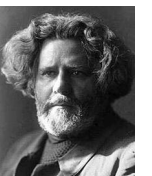

Орест Корсовецький – поет, публіцист, фольклорист, педагог, укладач словників. Лауреат премії імені Івана Огієнка. Під час 2-ї світової війни з боями пройшов через всю Україну, закінчив війну в Чехословаччині. У Криму з 1958 року працював на освітняській ниві в Чорноморському районі. У 1966 році поїхав на Чукотку, де вчителював 21 рік. У 1987 році повернувся до Криму, того ж року був прийнятий до Спілки письменників України. Щойно в Сімферополі почала виходити україномовна газета «Кримська світлиця», почав активно дописувати до неї про зв'язки Криму з півострові, причетність українців до історії та культури Криму. Боровся за розвиток української культури. Помер 7 вересня 2000 року. Його ім'ям було названо бібліотеку в селищі Чорноморське.

10 СЕРПНЯ 1888 РОКУ народився **Микола Залізняк** – український політичний і громадський діяч, публіцист, дипломат. Доктор філософії. Один з діячів українського соціал-революційного руху, організатор студентських громад у Києві і Львові. Один із засновників Спілки визволення України (1914). Очолював Закордонний комітет українських соціалістів-революціонерів. Народився за одними даними у Мелітополі, за іншими – у Феодосії (принаймні деякий час носив псевдонім «Микола Кримщак»). Відомо, що в Криму проживали його батьки. З 1905 року входив до Партії соціалістів-революціонерів Таврійської губернії та Києва. 1906-1907 рр. – член і рецензент видавничої комісії київської «Просвіти». 4 червня 1907 р. за організацію студентських заворушень був заарештований, виключений з Київського університету і засуджений на довічне заслання до Сибіру. У 1907 р. втік з Лук'янівської тюрми. 1908 р. емігрував до Галичини і оселився у Львові, де вивчав філософію. Очолював заснований восени 1909 р. Український студентський союз. Автор статей з історії, археології та політики. У 1914-1918 рр. провадив видавничу і публіцистичну діяльність у Відні (Австрія). Був довіреною особою міністра закордонних справ та воєнного міністра Німеччини, керував Українським інформаційним бюро у Стокгольмі. У 1918 р. брав участь у виробленні умов і укладанні Берестейського миру на правах консультанта української делегації. Посол УНР у Фінляндії (1919-1920) та Австрії (1920-1921). 4 січня 1921 на установчих зборах Всеукраїнської національної ради обраний її секретарем. З 1921 року після еміграції був професором Українського вільного університету в Празі. 1927-1928 рр. – редактор львівського часопису «Діло». У 1945 році заарештований радянськими спецслужбами, засуджений до 15 років ув'язнення. Помер у 1950 році в неволі у Пермі (Росія). Точна дата смерті невідома.

11 СЕРПНЯ 1932 РОКУ від запалення легень помер поет, художник, перекладач **Максиміліан Кіриєнко-Волошин** – син нащадка запорізьких козаків і обрусілої німкені, котрий у своїй творчості прославляв історію та природу Криму. Останні 10 років життя майже безвиїзно жив у своєму будинку в Коктебелі, де й був похований за власним заповітом.

БУВАЛЬЩИНИ ПРИМОРСЬКОГО МІСТА

Історія давніх міст не може бути простою, бо на це є багато причин, основна ж – древність. До того ж життя визначних особистостей, вивчене навіть під мікроскопом, перебуває в глибинах людської пам'яті між темними просторами осіб і міст. Так і створюються маленькі таємниці маленьких міст і вірних їм людей.

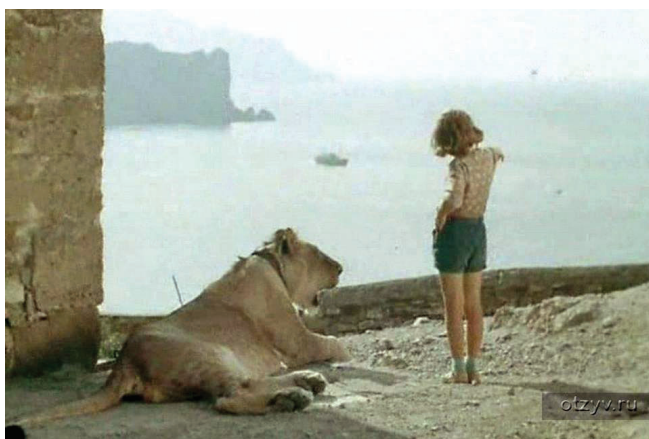
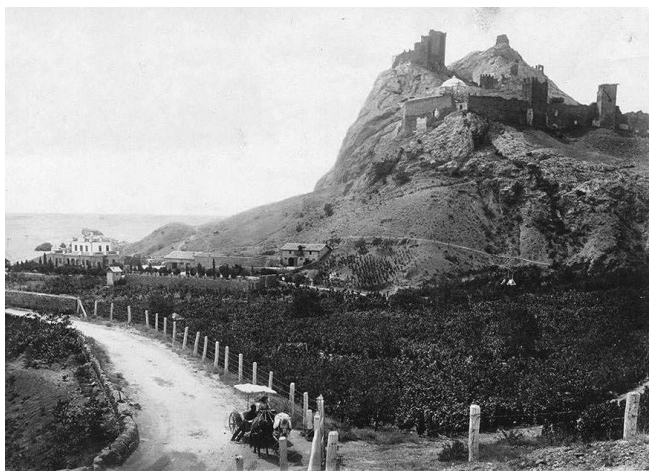
ОЛЕКСАНДР ЯРОШЕВСЬКИЙ

Інколи потрібні солідні розвідки, щоб розворушити якусь із давніх реальій, включити її до грубого альманаху, яким ласуватимуть архівні миші. Так створюється місцева історія, примхливості сюжетів якої заздритимуть навіть казки давніх еллінів.

Після загибелі славетного останнього консула середньовічної генуезької Солдайї, Чорного консула Христофоро ді Negro, настали темні часи турецького володіння. Ми з тих часів не знаємо нічого, крім того меду, який розлив про Судак 1666 року у своїй книзі мандрівник Евлія Челебі. Коли перебрати його солодкі історії, залишиться всього одна, якої нема більше ніде. Сучасний мешканець буде геть здивований. Бо, згідно з Челебі, ніде в Криму, у цілій імперії, навіть у Всесвіті, немає смачніших від судацьких... яблук.

Судак сьогодні – це розкішні виноградники «Масандри». У гірських радгос-

МІСТА

пах трохи більше чверті століття тому вирощували, може, найкращий на всьому тодішньому просторі дубек (вищий сорт тютюну). Посеред міста ще у 90-ті було кілька невеличких ланів, де ріс не виноград, а золотий ячмінь у серпні збирав звичайнісінький комбайн, створюючи таким чином фантазмагоричне враження в гостей, що вважали Судак лише кварталами курортного житла при теплому морі... але з яблуками.

Не все вічне, судацькі яблука за триста років втрапили славу, і хто тепер введе, наснилося то захопленому туркові, чи, може, переплутав щось у путівнику...

Але що турки? Завітати в Судак планувала ще завойовниця Тавриди Катерина. Найбільшим судацьким поміщиком був тоді той Грицько Нечоса, що ввійшов в історію як князь Потьомкін. Але дарма побудували в Судаку так званий

подорожній палац, дарма готувалася художня самодіяльність, яку від вичепурених місцевих пейзажів мала «матінка» здравиці почути й побачити... Однак, не приїхала імператриця в Судак. Щодо царів, імператорів і т.ін., то місцеві знають і переповідають, що завітав до їхньої розкішної долини вінченосний тезка того, хто був у ній точно, – Грибоедов.

А що то за Судак без вар'ягів? Виявляється, багато років селищем керував слобожансько-сіверський чоловіча на прізвище Топчій, якого й досі мають за еталон старожилів. Вони й кажуть, що Петро Олексійович (саме так його й звали!) кожного дня вставав о 5-й ранку, проходив Судаком, і на основі побаченого робив висновки, про які під час ранкової наради сповіщав підлеглих.

Невдовзі Петра заступив німець Леонід і мучив він той Судак десь чверть століття наперемінку з москалем Клавкіним, москалем Дементьєвим, місцевим Серовим, що нещодавно пішов на підвищення, став «віцепрем'єром Криму», але це забудуть. Як забули Потьомкіна, як забули Мордвінова, як забули яблука Евлія Челебі та дубек.

З роботи Єлпатьєва «Кримські нариси» (1913) з'ясується, що Судак відтворює настрій, атмосферу непростого життя, з бібліотеками рідкісних книг, з меблями від кращих майстрів Європи, з автографами відомих митців, з полотнами й гравюрами, що прикрашають стіни не помпез-

них зовні «господарських будинків»... Закрадається думка: так ось де Олександр Грін вхопив атмосферу непростого життя колоній і портів своєї вимріяної Грінландії! Утім, записів про те, що Олександр Степанович бодай раз бував у Судаку, – нема.

Мешканці Нового Світу вже практично й забули, що жили серед них... іспанці, яких якимось занесло туди. Може, через їхнє знання шампанських технологій, а, може, через схожість іспанських ландшафтів з кримськими, точніше судацькими. З'явилися вони наприкінці 30-х років, що пов'язано з відомими в історії подіями. Останні з них виїхали на Батьківщину перед 1980-ми роками. Як-не-як, але про це можна лише почути від людей, які там жили.

У судацьких старожилів живе повір'я, що одного зимового дня на початку 60-х на широчезний пляж у західному куточку бухти, де два причали, приземлився гелікоптер. З нього вийшли (не здогадається!) космонавти Гагарін і Тітов, а головний серед них був Микита Хрущов. Походили вони там, кажуть люди, ховаючи носи від судацьких вітрів у комірці шинелей, і полетіли далі робити космічні та державні справи.

Останнім часом з'явилося чимало світлин старого Судака. Можливо, знайдуться і ті, що підтвердять ці чудні місцеві оповідки. Але, як показує практика відомих митців, з полотнами й гравюрами, що прикрашають стіни не помпез-

У НАСТУПНОМУ ЧИСЛІ «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ»

деякі силоміць змінювалися через директиви влади, а щось обходили увагою. Розібратися в цьому різноманітті допоможе класична робота Святослава Сосновського з нашого архіву.

Багатства й дива південного Криму відобразилися в кримській топоніміці й багатством мов людей, які в різні часи називали по-своєму тутешні гори, затоки й миси, ріки та міста. Деякі з них пронесли свої імена через віки незмінно, інші змінювали ймення не раз,

ГАЗЕТА «КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ»

Всеукраїнська літературно-публіцистична та мистецька газета
Виходить із 31 грудня 1992 року
Свідоцтво про реєстрацію КВ №12042-913ПР від 30.11.2006 р.

Засновники

Міністерство культури України
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка
ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

Адреса редакції

03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1;
тел.: +38 (044) 498-23-65

Видавець

Національне газетно-журнальне видавництво

Генеральний директор

Андрій ШЕКУН

Головний редактор

Віктор Мерзвинський

Дизайн та верстка

Марк Канарський,
Оксана Кочергіна

Поліграфічний комбінат ТОВ «Типографія «Від "А" до "Я"» м. Київ, вул. Колекторна, 38/40 тел.: (044) 563-18-04, 562-28-51 Розповсюдження і реклама тел.: +38 (044) 498-23-64

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори. Рукописи не рецензуються і не повертаються. Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і виправляти мову. Зміст газети поширюється на умовах ліцензії СС ВУ 3.0, якщо відсутні інші вказівки.

Передплата на газету

Передплатна ціна на 2017 р.:
1 місяць – 12,44 грн.;
півріччя – 74,64 грн.

У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонементу.

Передплатний індекс

90269

Наклад 1000 прим.
Ціна договірною

